

Norsk Lovtidende.

Utgit efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 9

Utgit 8 mars.

1912

Lov

om mandtal og stortingsvalg av 29 mars 1906

med de forandringer, som er gjort ved lovene av 1 mai 1909 og 27 februar 1912¹⁾.

Første kapitel.

Om mandtallet.

§ 1. Mandtal over dem, som har stemmeret efter grundloven, skal i valgsoget føres for kjøpstad av magistraten, for herred av lensmanden. For ladested med særskilt bystyre føres mandtallet av magistraten, om han bor paa stedet, men ellers av lensmanden.

Er et valgsoget delt i eller mellem flere lensmandsdistrikter, skal særskilt mandtal føres for hvert av de stykker, valgsoget saaledes er delt i.

Vedkommende departement gir de fornødne forskrifter om mandtallets indretning.

§ 2. Mandtal istandbringes i de aar, stortingsvalg holdes. Til grund lægges mandtallet fra forrige valg. I mandtallet indføres alle de, som den 1 august er bosat i valgsoget og har stemmeret efter grundlovens § 50, medmindre de har tapt stemmeretten efter grundlovens § 53. Likeledes indføres de, som senest paa den fastsatte valgdag kommer til at fylde det 25de aar og da vil ha været bosat her i landet i 5 aar, saafremt de ellers opfylder stemmeretsvilkaarene. De, hvis stemmeret er suspendert, indføres med anmerkning om suspensionen og om grunden til denne.

Den, som 1 august eller senere flytter til et andet valgsoget, indføres i dettes mandtal, naar han inden kl. 8 kvelden

¹⁾ Indtat i henhold til lov av 27 juli 1896, nr. 5, ifølge kongelig resolution av 27 februar 1912.

før det i § 7 omhandlede møte fremsætter begjæring herom for valgstyret og godtgjør, at han opfylder stemmeretsvilkaarene, samt at underretning om indførelse i det tilflyttede valgsgnsmandtal av valgstyret kan bli meddelt valgstyret i det fraflyttede valgsgn, før valgtinget der holdes.

§ 3. Inden den 42de dag før valgtinget skal mandtalsføreren ha sat op et utkast til mandtal og en liste over dem, som han ikke har fundet at kunne indføre, forutsat at han har været i tvil om deres ret, eller de selv har krævet sig indført.

En mandtalsnævn, bestaaende av mandtalsføreren og minst to andre, som formandskapet vælger blandt sine egne medlemmer, skal i tiden mellem den 42de og den 32te dag før valgtinget gjennomgaa mandtalsutkastet og den nævnte liste. Er en kjøpstad delt i flere valgsgn, bør der i nævnden for hvert valgsgn saavidt mulig indvælges personer, som er bosat i dette. I det tilfælde, som § 1, andet led, nævner, skal hver av mandtalsførerne delta i nævnden, forsaavidt vedkommer hans eget distrikt. Nævnden vælger selv sin formand. Dens vedtak fattes ved stemmeflerhet. Er stemmerne like, gjør formandens stemme utslaget. Vedtakene indføres i en bok, som er godkjendt av amtmanden.

Mandtalsføreren skal uopholdelig sende den, som selv har krævet sig indført i mandtallet, men som nævnden ikke har fundet at kunne indføre, underretning om nævndens vedtak og om grunden til dette. Saadan underretning bør han ogsaa saavidt mulig sende hver den, som stod i forrige mandtal, men som nævnden ikke har indført i det nye.

§ 4. Senest den 32te dag før valgtinget skal mandtalsføreren utlægge eksemplarer av det mandtal, som nævnden har utarbeidet, paa steder, som herredsstyret paa landet og formandskapet i byene vælger. Tiden og stedet for utleggelsen skal mandtalsføreren betimelig kundgjøre med opfordring til enhver om at klage, dersom han maatte finde, at han selv eller nogen anden med urette er indført, utelatt eller indført med eller uten anmerkning om suspension. Kundgjørelsen skal desuten gjøre rede for adgangen til at begjære sig indført efter § 2, sidste led, for den lovbefalte maate at klage paa (§ 6) og for stedet hvor og dagen og klokkeslettet naar begjæringen eller klagen senest maa være indgit.

§ 5. Naar mandtallet er utlagt, kan ingen indføres i dette uten efter kjendelse, som valgstyret avsiger (§ 7) enten i henhold til klage, som i tide (§ 6) er indgit, eller i henhold til § 2, andet led, eller paa grund av opdaget feil. Naar undtages de i § 7, 2det led, nævnte tilfælde, gjelder samme regel for utslettelse av mandtallet og for tilføielse og slettelse av an-

merkning om suspension. Dog kan valgstyret ogsaa uten klage avsigse kjendelse herom paa grund av indtraadt forandring i nogens stemmeretsvilkaar.

Urigtige kjendelser, som kan ha hat indflydelse paa valget, eller som er indanket for Stortinget, omgjøres av dette. Andre forandringer i mandtallet kan Stortinget ikke gjøre.

§ 6. Klager over mandtallets indhold maa være indgit til valgstyret før kl. 8 den 14de kveld før valget. De skal være skriftlige og nævne de grunde, som de er bygget paa. En liste over dem, som klagerne vedkommer, skal utlægges straks efter fristens utløp paa de steder, hvor mandtallet har været utlagt.

Er indsigelse fremkommet mot nogens stemmeret, skal mandtalsføreren uopholdelig gi ham underretning derom. Saadan underretning skal han ogsaa saavidt mulig gi, om han efter mandtallets utlæggelse faar rede paa saadanne omstændigheter, som han maa tro vil føre til nogens utslettelse av mandtallet eller til anmerkning om suspension.

§ 7. En av de 7 sidste dage før valget skal valgstyret (§ 8) komme sammen til avsigelse av kjendelser efter § 5. Tiden og stedet for møtet, som er offentlig, maa i forveien være kundgjort. Under møtet har den, om hvis stemmeret der handles, og den, som har klaget, ret til selv og ved fuldmægtig at uttale sig og føre sine bevis.

Utslettelse av mandtallet paa grund av meddelelse fra et andet valgstyre om en persons indførelse i dettes mandtal i henhold til § 2, 2det led, kan ske uten kjendelse, naar meddelelsen først fremkommer efter det i nærværende paragrafs 1ste led omhandlede møte.

Andet kapitel.

Om valget.

§ 8. Valgstyret skal for hvert valgsgogn bestaa av mandtalsføreren — mandtalsførerne — og valgsgognets formænd.

Er mandtalsføreren distrikt delt i eller mellem flere valgsgogn, bestemmer han med amtmandens samtykke, i hvilken utstrækning han skal delta i de forskjellige valgstyret. Amtmanden kan besikke en anden til som sættemandtalsfører at tjenestgjøre i valgsgogn, hvor den sedvanlige mandtalsfører ikke selv kan gjøre tjeneste.

Er kjøpstad delt i flere valgsgogn, skal formandskapet til medlemmer av hvert valgstyre opnævne saa mange av sine medlemmer, som det finder hensigtsmessig, og saavidt mulig saadanne, som er bosat inden vedkommende valgsgogn.

Valgstyret vælger selv sin formand. Det er beslutningsdygtig, naar to tredjedele av dets medlemmer er tilstede. I det tilfælde, som § 7 nævner, bør mandtalsføreren altid være med.

§ 9. Valgting skal holdes i oktober maaned, aaret før det første ordentlige Storting i hver valgomgang træder sammen.

Bestaar en valgkreds av flere valgsogn, skal amtmanden, efterat han først har indhentet uttalelse fra herreds- eller bystyrene i kredsen, i betimelig tid fastsætte en dag, da der skal holdes valg i alle kredsens valgsogn. Om berammelsen gir han alle valgstyret underretning.

Bestaar en kjøpstadskreds av flere valgsogn, som ikke alle ligger i samme amt, fastsættes valgdagen av amtmanden i det amt, hvortil det i ordenen først opførte valgsogn hører.

Bestaar valgkredsen av et eneste valgsogn, skal valgstyret selv fastsætte valgdagen.

Valgstyret skal gi en foreløbig kundgjørelse om valgdagen med et varsel paa mindst 4 maaneder. Mandtalsføreren sørger for, at valgstyret betimelig træder sammen.

§ 10. Valgtingene holdes i passende lokaler, som herredsstyret paa landet og formandskapet i byene vælger; i mangel av andet tjenlig lokale holdes tinget i kirke.

Hvor valgstyret finder det nødvendig, forat stemmegivningen skal kunne tilendebringes paa én dag, eller ønskelig til lettelse for vælgerne, bør det fastsætte, at der skal holdes valgting til stemmegivning paa flere steder, paa hvert sted for en viss del av mandtallet.

Bestaar et valgsogn paa landet av flere kirkesogn, skal i hvert fald valgting til stemmegivning holdes i hvert kirkesogn.

§ 11. I betimelig tid indkalder valgstyret de stemmeberettigede til valgtinget.

Indkaldelsen skal gjøre rede for, naar og hvor valgtinget holdes, og naar stemmegivningen skal være tilendebragt. Tiden for stemmegivningen bør sættes saa rummelig, som forholdene tillater; den maa under ingen omstændighet være kortere end 5 timer.

Hvis stemmegivning skal foregaa paa flere steder i valgsgnet, skal indkaldelsen desuten gjøre rede for, hvem der kan stemme paa de forskjellige steder.

§ 12. Valgtinget begynder til fastsat tid, hvad enten faa eller mange vælgere møter.

Kan valget ikke bli fuldført paa én dag, fortsætter man de næste dage undtagen de timer, gudstjeneste holdes.

Formanden for valgstyret indfører alt, som forhandles og avgjøres paa valgtinget, i en bok (valgboken), som amtmanden har godkjendt for valgsgnet, og som mandtalsføreren forvarer.

§ 13. Skal stemmegivning foregaa paa flere steder i valgsognet, forestaar et særskilt valgstyre paa mindst 3 medlemmer valgtinget paa hvert sted.

Det sedvanlige valgstyre (§ 8) opnævner de særskilte valgstyrrer og formændene i disse, saavidt mulig blandt sine egne medlemmer og forøvrig blandt kommunens repræsentanter, fortrinsvis saadanne, som har bolig i vedkommende stemmekreds. Er repræsentanternes antal utilstrækkelig, kan andre stemmeberettigede vælges til medlemmer av de særskilte valgstyrrer.

I hvert særskilt valgstyre skal der være mindst ett medlem av det sedvanlige valgstyre eller av kommunens repræsentantskap.

§ 14. Formanden for valgstyret (det sedvanlige eller særskilte) gir tydelig tilkjende, naar valgtinget er sat, og oplæser saa grundlovens §§ 50—64.

Dernæst siger han fra om de forandringer, som er gjort i mandtallet ved kjendelser efter § 5, jfr. § 7.

§ 15. Paa valgtinget skal der stemmes under ett paa stortingsmand og paa varamand for valgkredsen, dog saaledes, at der i stemmesedlene skal sondres mellem dem; er dette ikke uttrykkelig gjort, betragtes den først opførte som stortingsmand og den anden som varamand.

§ 16. Paa valgtinget kan ingen strid om stemmeret reises.

Indsigelse mot, at valget fremmes, skal fremsættes, saasnart tinget er sat, eller det, hvorpaa indsigelsen bygges, er indtruffet.

Om forfald er lovlig, avgjøres, naar stemmesedlene er avlevert. Indsigelse mot forfald fremsættes, naar følgebrevet er aapnet.

Valgstyret avgjør hver indsigelse, før det gaar videre (jfr. dog § 26).

Stortinget kan altid prøve avgjørelserne.

§ 17. Naar formanden har sagt fra, saaledes som § 14 foreskriver, faar de i mandtallet indførte vælgere, hvis stemmeret ikke er suspendert, efterhvert som de møter frem adgang til at stemme. Fremgangsmaaten er denne: Først sættes der et kryds i mandtallet ved dens navn, der vil stemme. Saa gir et medlem av valgstyret ham en konvolut med offentlig stempel og viser ham et avsondret rum i valglokalet, hvor han uset av alle kan lægge stemmeseddelen ind i konvolutten. Konvolutten lægger han saa ned i en urne, som staar paa valgstyrets bord.

Foregaa stemmegivning paa flere steder i valgsognet, skal ogsaa vælgere, som ikke staar i vedkommende del av mandtallet, faa adgang til at avlevere sin stemmeseddel. En saadan vælger skal dog ikke lægge konvolutten med ilagt stemmeseddel ned i

valgurnen, men gi den til valgstyret. Dette skal lægge konvolutten i et særskilt omslag, klæbe dette til, skrive vælgerens navn og adresse utenpaa og avgi det til det sedvanlige valgstyre (§ 8) efter stemmegivningens avlysning (jfr. § 26).

Valgstyret kan forlange, at en ukjent vælger godtgjør, at han er den, han gir sig ut for.

§ 18. Ogsaa den, som ved valgstyrets kjendelse (§ 5, jfr. § 7) er negtet stemmeret, skal faa adgang til at avlevere sin stemmeseddel. Han skal dog ikke lægge konvolutten med ilagt stemmeseddel ned i valgurnen, men gi den til valgstyret. Dette skal lægge konvolutten i et særskilt omslag, klæbe dette til, skrive vælgerens navn og adresse utenpaa og forvare det ubrutt. Ifald han saa efter Stortingets avgjørelse faar stemmeret, gaar man frem efter § 27, 2det led, ved den nye optælling av stemmerne.

§ 19. Konvolutterne skal være ugjennemsigtige, ha samme størrelse, form og farve og være uten tilfæstet eller paasat særmerke.

Stemmesedlene skal være av hvitt papir og uten underskrift eller særmerke, der betegner, hvem der har avlevert stemmeseddelen. De skal lyde paa de to navngivne personer, som vælgeren ønsker til stortingsmand og varamand for valgkredsen (§ 15). Lyder en stemmeseddel paa fler end to personer, betragtes den først opførte som stortingsmand og den anden som varamand uten hensyn til, om der paa stemmeseddelen er sondret mellem stortingsmand og varamand. Lyder den kun paa ett navn, ansees dette som stortingsmandens.

§ 20. Er en konvolut eller stemmeseddel ikke saa beskaffen, som ovenfor er sagt, skal stemmeseddelen være ugyldig og vrakes.

Ligger der flere stemmesedler i en konvolut, skal de vrakes alle, om de er ulike, men den ene godkjendes, om de alle er enslydende.

§ 21. 1. Den, som under valgtinget opholder sig i riket og med hjemmel av denne lovs § 24 (jfr. grundlovens § 60) vil stemme uten at møte personlig, skal benytte saadan stemmeseddel, som § 19 bestemmer, og skal, i enrum og uset, lægge sin stemmeseddel ind i en særskilt konvolut og klæbe denne sammen.

2. Naar dette er gjort, skal vælgeren i overvær av to vidnedygtige personer, av hvilke mindst én skal være over 21 aar, egenhändig underskrive:

- a. en paategning paa konvolutten om, at den indeholder hans stemmeseddel,
- b. et datert følgebrev til valgstyret, hvori han skal gjøre nøie rede for de omstændigheter, som begrunder forfaldet, og

erklære paa ære og samvittighet, at han selv frivillig, i enrum og uset, har lagt stemmesedlen ind i den konvolut, som han sender den i, og selv har klæbet konvolutten sammen.

Er vælgeren ute av stand til at skrive egenhändig, kan han skrive med paaholden pen.

3. De samme to vidner skal derefter egenhändig underskrive:

- a. paategningen paa stemmeseddelkonvolutten til vitterlighet,
- b. en bevidnelse paa følgebrevet om, at vælgeren ved fuld sans og samling i vidnernes paasyn, paa tid og sted som i brevet nævnt, egenhändig eller med paaholden pen har skrevet sit navn under følgebrevet og vedkjendt sig dettes indhold.

4. Følgebrevet skal desuten være paategnet eller ledsaget av en datert og egenhändig underskrevet bevidnelse fra en eller flere troværdige personer om rigtigheden av de omstændigheter, som er anført til begrundelse av forfaldet, eller ledsaget av andre bevis herfor.

5. Følgebrevet og stemmeseddelkonvolutten og i tilfælde andre bilag lægger vælgeren i et fælles omslag. Dette lukker han, adresserer det til valgstyret og forsyner det med paaskrift om, at det indeholder stemmeseddel og forfaldsanmeldelse.

§ 22. Vil nogen, som har forfald, med samme følgebrev sende stemmeseddel baade til det oprindelige valg og til mulig omvalg, maa han lægge stemmesedlene ind i hver sin konvolut og uttrykkelig i følgebrevet angi, at stemmesedlene er bestemt den ene for valg og den anden for omvalg. Er det ikke paa konvolutterne skrevet, hvad for en som er bestemt for det ene eller det andet valg, kan valgstyret la holde tilbake for omvalget den, som det finder for godt. Er der indsendt fler end to konvolutter, og alle er uten paaskrift om, hvilket valg de er bestemt til, behandles de alle efter reglerne i § 28. Den for omvalget bestemte konvolut skal ikke aapnes, men sammen med følgebrevet eller en bekræftet avskrift derav for tilfælde av omvalg forvares under valgstyrets segl.

§ 23. Stemmesedler, som sendes ind av stemmeberettigede, som under valgtinget opholder sig i riket, men ved lovlig forfald er hindret fra at møte, maa for at være gyldige ikke være avgit tidligere end dagen efter klagefristens utløp (§ 6) eller ved omvalg eller valg, som Stortinget paabyder i henhold til §§ 48, 49 og 50, dagen efter, at valgstyret har utfærdiget indkaldelse til dette (§ 39).

Stemmeseddelen ansees for at være avgit den dag, følgebrevet underskrives.

§ 24. Lovlig forfald (grundlovens § 60) har:

- a. de vælgere, som ikke kan møte paa valgtinget paa grund av naturhindring, sygdom, alderdomssvakhet, legemsfeil, svangerskap, nedkomst, diegivning eller nødvendig tilsyn med smaa barn eller andre hjelpeløse personer;
- b. de vælgere, som ikke kan møte paa valgtinget paa grund av militær tjeneste eller viktige og uopsættelige pligter av anden art eller paa grund av forretninger, hvis tilside-sættelse vilde paaføre vælgeren et væsentlig velfærdstap.

Er forfaldsanmeldelse indsendt, men grunden til forfaldet bortfalder saa tidlig, at vælgeren kan møte personlig paa valgtinget, skal forfaldet forkastes.

§ 25. I en av amtmanden godkjendt bok, som indrettes efter et av vedkommende departement fastsat skema, skal valgstyrets formand indføre alle forfaldsanmeldelser i nummerrække med angivelse av tiden, naar han tok imot dem.

De tilsvarende nummer setter han paa omslagene, som han ikke skal aapne, hvis de har paaskrift om, at de indeholder stemmeseddel. Mangler saadan paaskrift paa noget omslag, og han derfor har maattet aapne det, skal han straks legge det og indholdet ind i en konvolut, som han forseglar og setter nummer paa, saaledes som før er sagt.

Naar valgstyret skal begynde at aapne og prøve forfaldsanmeldelserne, skal formanden fremlægge den foran nævnte bok og alle de brev, som er indført før valgtinget.

De forfaldsanmeldelser, som inden stemmegivningens avlysning kommer ind paa selve valgtinget, faar likeledes hver sit nummer paa omslaget, men i boken skrives alene, hvor mange det er i det hele.

§ 26. Naar den tid er utløpet, som var fastsat for stemmegivningen, og de da tilstedeværende vælgere har faat adgang til at stemme, spør formanden, om der er nogen, som har forfaldsanmeldelser at komme frem med. Naar dette er gjort og mulige forfaldsanmeldelser er mottat, avlyser han stemmegivningen.

Holdes valgting til stemmegivning paa flere steder, skal det særskilte valgstyre bokføre alt, som forhandles, i en dertil av valgstyret godkjendt bok. Reises ved saadant valgting indsigelse mot valgets fremme, bokføres indsigelsen med begrundelse. Derefter mottages stemmesedlene. Disse tillikemed de indkomne uaapnede forfaldsanmeldelser og den benyttede del av mandtallet samt valgbooken bringes snarest mulig i en forseglet pakke det sedvanlige valgstyre til videre behandling.

§ 27. Det sedvanlige valgstyre (§ 8) undersøker først, om de vælgere, som har avlevert stemmeseddel i henhold til § 17, andet led, har adgang til at stemme, og saafremt de ikke har

benyttet sig herav i sin egen stemmekreds, sætter valgstyret et kryds ved vælgerens navn i mandtallet, tar stemmeseddelkonvolutten ut av omslaget og lægger den ned i valgurnen. I motsat fald skal stemmeseddelen vrakes og omslaget forvares ubrutt.

Derefter begynder valgstyret at aapne og prøve alle forfaldsanmeldelser. Under aapningen passer det paa at sætte omslagsnummeret baade paa følgebrevet og den konvolut, som stemmeseddelen ligger i, og paa andre bilag.

Naar valgstyret har gennemgaaet og prøvet alle forfaldsanmeldelser, aapner det, forsaavidt forfaldene er godkjendt, de konvolutter, som følger med, tar stemmesedlene ut, lægger dem ulæst ind i hver sin konvolut med offentlig stempel og lægger disse ned i en særskilt urne for forfaldsstemmer.

Er forfaldet ikke godkjendt, eller er forfaldsanmeldelsen indsendt av nogen, som ved valgstyrets kjendelse (§ 5, jfr. § 7) er negtet stemmeret, skal den konvolut, som stemmeseddelen er fremsendt i, ikke aapnes. Saavel de aapnede som de ikke aapnede stemmeseddelkonvolutter forvares sammen med forfaldsanmeldelserne.

§ 28. Har en vælger indsendt flere følgebrev med samme eller forskjellig datum, er de alle ugyldige.

Har en vælger med samme følgebrev sendt flere stemmeseddelkonvolutter med paategninger, som svarer til følgebrevets indhold, lægger valgstyret alle hans stemmesedler ind i en og samme konvolut med offentlig stempel. Om nogen av stemmesedlene skal godkjendes, avgjøres efter regelen i § 20, 2det punktum.

§ 29. Naar forfaldsanmeldelserne er prøvet, blandes konvolutterne i hver av urnerne vel om hverandre. Derefter foretages stemme-optællingen særskilt for personlig avgivne stemmesedler og for forfaldsstemmer.

De stemmesedler, som valgstyret finder lovlige, læser et medlem av valgstyret tydelig op under tilsyn av et andet medlem eller gennemgaaer dem paa anden forsvarlig maate under samme tilsyn.

To medlemmer av valgstyret eller to andre av valgstyret opnævnte mænd skriver op sedlenes indhold.

Hele valgstyret har tilsyn med stemme-optællingen.

Ifald valget ikke tilendebringes med én gang, skal valgstyret forvare stemmesedlene og listerne over de opskrevne stemmer paa et sikkert sted under fælles forsegling.

§ 30. Forsaavidt de indkomne stemmesedler ikke ifølge § 41 skal indsendes til Stortingets kontor, forvarer valgstyret dem saaledes, som i § 29 er sagt, indtil Stortinget endelig har avgjort spørsmålet om valgets gyldighet. Naar denne avgjørelse er truffet, skal sedlene brændes.

§ 31. Naar stemme-optællingen er tilendebragt, skal navnene paa alle, som har faat stemmer til stortingsmand eller til varamand, indskrives i valgboken med tilføjelse av enhvers samlede stemmetal, og hvorledes dette fordeler sig paa personlig avgivne stemmer og forfaldsstemmer.

Hvis der blandt dem, som har faat stemme i valgsognet, findes nogen, som valgstyret ikke anser valgbar, skal det herom avgi uttalelse med oplysning om grunden dertil.

§ 32. Den, som i valgkredsen har faat de fleste stemmer til stortingsmand, er kaaret som saadan, saafremt han har faat over halvdelen av alle de stemmer, som er avgit i valgkredsen og godkjendt; i motsat fald skal der holdes omvalg.

Den, som i valgkredsen har faat de fleste stemmer til varamand, er kaaret som saadan, medmindre der ifølge foregaaende led skal foretages omvalg; i tilfælde av stemmelikhet foretages lodtrækning.

§ 33. Utgjør valgsognet egen valgkreds, skal valgstyret paa valgtinget utfærdige fuldmagt (grundlovens § 64) for dem, som ifølge § 32 maatte være kaaret til stortingsmand og varamand; dets formand skal sende fuldmagten til stortingsmanden og underrette varamanden om hans valg; samtidig skal han sende indberetning om valget til Regjeringen. Har ingen faat over halvdelen av stemmerne til stortingsmand, og der saaledes maa foregaa omvalg, skal valgstyret paa stedet beramme dette (§ 38).

Er valgsognet del av en valgkreds, skal valgstyret paa valgtinget utfærdige et dokument, som i overensstemmelse med valgboken (§ 31) indeholder navnene paa alle dem, som ved valget har faat stemmer til stortingsmand eller til varamand, med tilføjelse av enhvers samlede stemmetal og hvorledes dette fordeler sig paa personlig avgivne stemmer og forfaldsstemmer. Dette dokument skal valgstyret uten ophold sende amtmanden (jfr. § 9, 3dje led).

§ 34. Valgstyret fatter sine vedtak og kjendelser ved stemmeflerhet. Er stemmerne like, gjør formandens stemme utslaget.

Enhver, som staar i valgsognets mandtal, og hvis stemmeret ikke er suspendert, har ret til at paa-anke valgstyrets avgjørelser.

Kjendelser om stemmeret og om adgang til at avlevere stemmeseddel kan derhos paa-ankes av den, hvem kjendelsen er gaat imot.

§ 35. Valgboken skal oplæses av formanden og underskrives av hele valgstyret.

Dette gjøres hver dag, ifald valgtinget varer flere dage.

§ 36. Er valgdagen en virkedag, gjælder for de stemme-

berettigede, indtil stemmegivningen er avlyst, reglerne om ret til arbeidshvile paa søndage — arbeidet ved de store fiskerier undtat.

Reglerne om salg og skjænkning av berusende drikke paa søn- og helligdage skal ogsaa gjælde paa stemmegivningsdagen.

§ 37. I valgkreds, som bestaar av fler end ett valgsgn, skal amtmanden, saasnart han har mottat de i § 33, andet led, omhandlede dokumenter, uopholdelig paa grundlag av disse opgjøre valgutfaldet for kredsens, idet han sammenlægger de stemmer, som i forskjellige valgsgn er faldt paa de samme mænd.

Naar sammenlægningen er utført, skal amtmanden i en av departementet godkjendt bok indføre navnene paa alle dem, som i et eller flere av kredsens valgsgn har faat stemme til stortingsmand eller varamand, med tilføjelse av enhvers samlede stemmetal, og hvorledes dette fordeler sig paa personlig avgivne stemmer og forfaldsstemmer. Tillike anfører han, hvem ifølge ovenstaaende regler er at anse som valgt, eller — i tilfælde — at valget har faat saadant utfald, at omvalg maa holdes (§ 32, første led).

Har nogen faat saa mange stemmer til stortingsmand, at han er kaaret som saadan, skal amtmanden utfærdige fuldmagt for ham og for varamanden; han skal sende fuldmagten til stortingsmanden og underrette varamanden om hans valg; samtidig skal han sende indberetning om valget til Regjeringen. Har ingen faat nok stemmer til stortingsmand, og der saaledes maa ske omvalg, skal amtmanden uopholdelig beramme dette (§ 38) og gi hvert valgstyre underretning derom.

Det bokførte underskrives av amtmanden, som sender avskrift derav til hvert av kredsens valgstyrrer.

§ 38. Hvor valgstyret (§ 33) eller amtmanden (§ 37) berammer omvalg, skal dette ske med et varsel paa mindst 10, høist 20 dage.

Omvalget skal sættes til saadan tid, at valgopgjøret kan være tilendebragt inden november maanedes utgang (grundlovens § 54).

§ 39. Valgstyret utfærdiger snarest mulig indkaldelse til omvalget og sørger for, at den kundgjøres paa virksomste maate.

Indkaldelsen skal, foruten hvad der er foreskrevet i § 11, indeholde oplysning om alle dem, som i valgkredsens har faat stemmer til stortingsmand eller varamand, med tilføjelse av enhvers stemmetal. Det skal uttrykkelig bemerkes, at vælgerne dog ikke er bundet til at stemme paa nogen av disse, samt at omvalgets utfald vil avgjøres saaledes som i § 40 sagt.

§ 40. Ved omvalget brukes mandtallet fra det oprindelige valg. Dog skal valgstyret indføre dem, som feilagtig var ute-

latt, stryke dem, som senere har mistet sin stemmeret ifølge grundlovens § 53, og sætte anmerkning om suspension ved dem, hvis stemmeret siden er suspendert. Saadan indførsel, strykning og anmerkning maa dog kun gjøres ved kjendelse, paa hvilken reglerne i § 7 saavidt mulig finder anvendelse, og som kan prøves av Stortinget efter reglerne i § 5, sidste led.

Om fremgangsmaaten ved det nye valgting og valgopgjør gjælder i det hele de samme regler som ved det oprindelige valg. Dog skal stemmegivningens utfald ikke avgjøres efter de i § 32 indeholdte regler, men saaledes, at den, som i valgkredsen faar de fleste stemmer til stortingsmand, er kaaret som saadan, selv om han ikke har faat over halvdelen av de avgivne og godkjendte stemmer; den, som faar de fleste stemmer til varamand, er kaaret som saadan; har to eller fler faat likemange stemmer enten til stortingsmand eller til varamand, skal der ske lodtrækning mellem dem.

Skulde den, der saaledes er kaaret til stortingsmand, tillike ha faat de fleste stemmer til varamand, blir den, der næst ham har faat de fleste stemmer som saadan, at anse som kaaret til varamand.

Ved omvalget bør stemmegivning ske paa de samme steder som ved de oprindelige valg.

§ 41. Efterat stortingsmand og varamand er kaaret for valgkredsen, skal hvert valgstyres formand uten ophold indsende til Stortingets kontor en bekræftet avskrift av det bokførte paa valgtinget, stemmeretsmandtallet eller avskrift eller avtryk av samme, samtlige indkomne forfaldsanmeldelser med tilhørende stemmeseddelkonvolutter, indgivne skriftlige klager og besværinger saavel som de stemmesedler, hvis antagelse er negtet av valgstyret, eller som maatte være avlevert til valgstyret i henhold til § 18.

Er valgutfaldet blit opgjort av amtmanden, skal denne, efterat stortingsmand og varamand er kaaret, likeledes uopholdelig indsende til Stortingets kontor bekræftet avskrift av det av ham bokførte, ledsaget av de til ham indkomne dokumenter.

Har omvalg været holdt, skal saadanne avskrifter og andre papirer som i denne paragraf omhandlet sendes saavel for det oprindelige valgs som for omvalgets vedkommende.

§ 42. Er der til stortingsmand eller til varamand blit kaaret nogen, som ikke pligter at motta valget (grundlovens § 63), skal han inden 3 dage, efterat han har faat underretning fra vedkommende valgstyre eller amtmand om dette, sende den myndighet, som gav underretningen, skriftlig erklæring om, hvorvidt han mottar valget. Samtidig bør han paa hurtigste maate, saasom gjennom telegraf eller telefon, søke sin be-

slutning bragt til denne myndighets og i tilfælde til varamandens kundskap.

Avsender han ikke betimelig skriftlig erklæring som nævnt, ansees han som den, der mottar valget.

§ 43. Er nogen blit kaaret til stortingsmand eller til varamand for to valgkredser inden det valgdistrikt, i hvilket han er stemmeberettiget, skal han inden 3 dage, efterat han har mottat den underretning fra vedkommende valgstyre eller amtmand om hans valg, som kommer ham sidst i hænde, sende begge de myndigheter, som gav underretningene, skriftlig erklæring om, hvilket valg han mottar. Samtidig bør han paa hurtigste maate søke sin beslutning bragt til begge myndigheters og i tilfælde til varamændenes kundskap.

Avsender han ikke betimelig skriftlige erklæringer som nævnt, ansees han for at ha mottat valg som stortingsmand for den valgkreds, i hvilken han er mandtalsført, eller om han ikke er mandtalsført i nogen av de to kredser, da for den kreds, som av disse staar først i ordenen.

Skulde nogen bli kaaret til stortingsmand eller til varamand for fler end to valgkredser inden det valgdistrikt, i hvilket han er stemmeberettiget, finder foranstaaende regler tilsvarende anvendelse, saaledes at han efter at ha mottat den sidste underretning har fuld frihet til at vælge, hvilken av alle de paagjældende valgkredser han vil repræsentere, uanset om han allerede før har truffet et valg mellem nogen av disse.

Tredje kapitel.

Om valgs ugyldighet.

§ 44. Utfaldet av stemmegivning eller, om valgsognet danner egen valgkreds, av valg, foretat paa valgting, blir — under de i § 45 nærmere forklarte betingelser — at kjende ugyldig:

1. Naar denne lovs forskrifter om mandtallets istaudbrindelse er tilsidesat, saasom naar mandtallet ikke har været utlagt længe nok, eller utlæggelsen ikke har været kundgjort. At underretning efter §§ 3 og 6 har været forsømt, er ikke ugyldighetsgrund.

2. Naar valget er holdt paa anden tid, end loven hjemler, eller naar forskriftene om, hvorledes valgene skal forberedes og styres, er tilsidesat.

3. Naar forskriftene om fremgangsmaaten paa valgtinget er overtraadt, saasom naar stemmegivningen eller stemmesedlenes behandling eller optælling eller fastsættelsen av valgets utfald er foregaat paa uriktig maate, eller vælgerne ikke er levnet rimelig tid til at avgi stemme.

4. Naar valgstyret har avsagt en uriktig kjendelse om stemmeret eller truffet en uriktig avgjørelse om gyldigheten av en stemmeseddel.

5. Naar nogen, som ikke staar i mandtallet, eller nogen, hvis stemmeret er suspendert, har stemt, eller nogen har avgitt stemmeseddel mer end én gang.

6. Naar nogen paa strafbar maate har søkt at skaffe sig indflydelse paa valget.

§ 45. Alle de feil, som omhandles i forrige paragraf, er ugyldighetsgrunde, ifald det findes antagelig, at de har hat indflydelse paa utfaldet av valget, enten med hensyn til hvem der er kaaret til stortingsmand eller til varamand, eller med hensyn til utskrivning av omvalg.

De feil, som omhandles i posterne 3, 4 og 5, er ugyldighetsgrunde ogsaa, om det blot skjønnes, at de kan ha hat saadan indflydelse.

Er det efter stemmetallene utvilsomt, at feilen har været uten betydning enten for valget av stortingsmand eller for valget av varamand, kjendes valgtutfaldet alene ugyldig for den andens vedkommende; men kjendes kaaringen av stortingsmand ugyldig under saadanne omstændigheter, at nyt valg paabydes (§ 48), blir ogsaa kaaringen av varamand ugyldig.

§ 46. Er der ved valgoppgjør, foretat av amtmanden, indtruffet feil saasom:

1. At forskriftene om fremgangsmaaten er overtraadt, idet der for eksempel ikke er blit fremlagt de i § 33 omhandlede dokumenter for alle kredsens valgsogn, eller idet stemmerne er uriktig sammenlagt eller valgets utfald fastsat paa uriktig maate;

2. at det for et valgsogn fremlagte dokument om stemmegivningens utfald angir utfaldet anderledes, end det virkelig var,

skal valgoppgjøret av Stortinget kjendes ugyldig, ifald det skjønnes, at feilen kan ha hat indflydelse paa oppgjørets utfald.

Opgjøret skal ogsaa kjendes ugyldig, naar det stemmegivningsutfald, som for noget valgsogns vedkommende blev lagt til grund for oppgjøret, er helt eller delvis ugyldig (§§ 44 og 45).

Ved avgjørelsen av, hvor langt oppgjøret er ugyldig, kommer § 45, sidste led, til anvendelse.

§ 47. Kan virkningene av nogen i § 44 eller § 46 omhandlet feil hæves ved optælling av indgivne stemmesedler, ved sammenlægning av stemmer, ved anden fastsettelse av valgets utfald eller ved lodtrækning, skal saa ske, enten gjennom Stortingets egen foranstaltning eller derigjennem, at det paabyr nyt møte av valgstyret eller nyt valgoppgjør av amtmanden.

Er der i en valgkreds avholdt omvalg, kan Stortinget, hvis der ved det oprindelige valg er indtruffet feil, som ikke kan avhjelpes paa en av de i første led angivne maater, beslutte, at det avholdte omvalg i enhver henseende skal træde istedenfor det oprindelige valg.

§ 48. Naar Stortinget i henhold til §§ 44—46 kjender helt eller delvis ugyldig valgutfald, som er fastsat paa valgting eller ved valgopgjør av amtmanden, og i tilfælde tillike stemmegivning ved valgting for valgsogn, som utgjør del av en valgkreds, skal det, saafremt feilen ikke kan rettes ved nogen i § 47 anvist fremgangsmaate, paaby nyt valgting og i tilfælde tillike nyt valgopgjør.

Er der til stortingsmand eller varamand kaaret nogen, som ikke er valgbar, skal nyt valg likeledes paabydes, saafremt denne feil ikke kan avhjelpes ved nogen i § 47 anvist fremgangsmaate.

Har feilen hat betydning for valget av stortingsmand, skal der ved det nye valg kaares baade ny stortingsmand og ny varamand, men ellers bare ny varamand.

§ 49. Ved det nye valg, som Stortinget paabyr ifølge § 48, brukes mandtallet fra det oprindelige valg. Men valgstyret skal rette det overensstemmende med Stortingets avgjørelser og skal desuten gjøre de forandringer, som er foreskrevet i § 40, første led.

Er valget kjendt ugyldig, fordi lovens forskrifter om mandtallets istandbringelse er tilsidesat, skal disse forskrifter søkes fyldestgjort derved, at utarbeidelsen av mandtallet gjenoptages. Berettiget til indførelse er i dette tilfælde — under iagttagelse av lovens regler — alle de, som ved det oprindelige valgs avholdelse skulde ha været indført i valgsognets mandtal og ikke senere har tapt sin stemmeret. Som suspendert betragtes i samme tilfælde en persons stemmeret, saafremt han ved det nye valgs avholdelse er i noget av de tilfælde, som grundlovens § 52 nævner.

Stortinget kan for saadant nyt valg bestemme en forkortelse av fristene for mandtallets istandbringelse og for valgets forberedelse.

Iøvrig kommer ved det nye valg de sedvanlige regler i det hele til anvendelse. Ved fastsettelsen av valgutfaldet anvendes reglerne i § 32, medmindre feilen er begaat ved et omvalg eller bestaar deri, at omvalg urettelig er undlatt; i disse tilfælde kommer regelen i § 40, andet led, til anvendelse.

§ 50. Nyt valg av stortingsmand og varamand skal Stortinget ogsaa paaby, saafremt en representantplads, efterat varamanden i tilfælde er rykket op, blir ubesat, enten fordi der er kaaret nogen, som har undslaaet sig for at motta valget

(§§ 42 og 43), eller paa grund av omstændigheter som er indtruffet efter valget.

Naar Stortinget paabyr nyt valg efter foregaaende led, skal det bestemme, enten mandtallet fra det oprindelige valg skal brukes, i hvilket fald § 49, første led, jfr. § 40, første led, kommer til anvendelse, eller om der skal utarbeides nyt mandtal over de stemmeberettigede, som paa et nærmere fastsat tidspunkt er bosat i valgsognet. Ogsaa i dette tilfælde kan Stortinget bestemme en forkortelse av fristene for mandtallets istandbringelse og for valgets forberedelse. Iøvrig kommer i det hele de sedvanlige regler til anvendelse.

§ 51. Klager til Stortinget over feil, som ifølge denne lov eller grundloven antages at medføre et valgs ugyldighet, bør være avsendt til Stortingets kontor inden 8 dage efter vedkommende stortingsvalgs tilendebringelse.

Fjerde kapitel.

Forskjellige bestemmelser.

§ 52. Ved beregning av fristene efter denne lov medregnes ikke valgdagen.

§ 53. Alle offentlige tjenestemænd skal i den utstrækning, deres offentlige stilling sætter dem istand til, meddele mandtalsførerne de opplysninger, som de maatte forlange til bruk ved mandtallenes førelse.

§ 54. Offentlige tjenestemænd faar ingen betaling for de gjøremaal, som denne lov paalægger dem, medmindre Stortinget bevilger midler dertil men kun skyss- og kostgodtgjørelse, forsaavidt saadan ved lov er dem tillagt.

§ 55. Statskassen utreder de summer, som ifølge denne lov utfordres

til bøker,

til gjennomførelse av forskriftene om benyttelsen av avsondrede rum, av stemplede konvolutter og av valgurner og

til skyss- og kostgodtgjørelse for mandtalsførere i anledning av reiser til valgting eller for at delta i mandtalsnævdens og valgstyrets møter.

De øvrige av denne lov flytende utgifter, deriblandt til fornøden ekstraordinær bistand for mandtalsførerne ved istandbringelse av utkast til mandtal, utredes av vedkommende valgsogn, som igjen faar halvdelen av sine utgifter godtgjort av statskassen.

§ 56. Vedkommende departement utfærdiger de nærmere bestemmelser, som denne lovs iverksættelse maatte nødvendiggjøre, deriblandt om formen for stortingsmænds og varamænds fuldmagter.

§ 57. Forsaavidt ikke nogen strengere straf kommer til anvendelse paa tilfældet, skal straf av bøter ilægges den, som enten forsætlig eller uagtsomt forser sig:

- a. ved uriktig eller uordentlig at indrette, føre eller opbevare de i denne lov nævnte bøker, lister eller brevsaker;
- b. ved ikke betimelig og i behørig orden at tilstevne, underrette om eller utstede indkaldelse til noget av de i denne lov omhandlede møter;
- c. ved ikke at besørge de i denne lov omhandlede kundgjørelser behørig utfærdiget og kundgjort;
- d. ved at utebli fra valgting eller andet foreskrevet møte som medlem av valgstyret eller fra møte i mandtalsnævnden som medlem av denne;
- e. ved ikke, naar han har forfald, at sørge saavidt mulig for, at den, som skulde træde i hans sted, betimelig underrettes;
- f. ved iøvrig at tilsidesætte forskriftene om de gjøremaal, som han skal utføre efter denne lov.

Desuten skal den skyldige erstatte de ved hans forseelse foranledigede utgifter, dog kun forsaavidt han har handlet forsætlig, eller grov uagtsomhet foreligger.

Forser nogen sig tredje gang paa forannævnte maate i utførelsen av de forretninger, som paaligger ham paa embeds, bestillings eller ombuds vegne, straffes han med bøter eller tap av offentlig tjeneste.

§ 58. Den arbeidsgiver eller foresatte, som mot bestemmelsen i § 36, første led, hindrer sin stemmeberettigede underordnede fra at møte ved valget, straffes med bøter eller med fængsel indtil 3 maaneder.

§ 59. Denne lov træder straks i kraft. Ved dens ikrafttræden ophæves lov om mandtal og stortingsvalg 24 februar 1900 og lov om forandringer i og tillæg til nævnte lov av 10 mars 1902.

Lov

om adgang for stemmeberettigede, som er utenfor riket, til at delta i stortingsvalg av 2 juni 1906 med de forandringer, som er gjort ved lovene av 1 mai 1909 og 27 februar 1912.¹⁾

§ 1. Stemmeberettigede, som er utenfor rikets grænser, naar valgting holdes, kan skriftlig indsende stemmeseddel til

¹⁾ Indtat i henhold til lov av 27 juli 1896, nr. 5, ifølge kongelig resolution av 27 febr. 1912.

valgstyret, saafremt de har lovlig forfald efter loven om mandtal og stortingsvalg § 24.

De kan indsende sin stemmeseddel enten før avreisen fra riket eller fra utenriksk sted. I sidste tilfælde maa de, naar valgtinget holdes, ikke ha været fraværende fra riket over 48 maaneder. Denne tidsbegrænsning gjælder dog ikke for den, som ved stemmeseddelens afgivelse tilhører besætningen paa et norsk fartøi. Tiden beregnes til dagen for det oprindelige valg, ogsaa naar omvalg holdes.

Stemmesedlen maa for at være gyldig ikke være avgitt tidligere end 1 mai i valgaaret.

§ 2. Stemmeseddelen skal lyde enten paa de to navngivne personer, som vælgeren ønsker til stortingsmand og varamand for valgkredsen,

eller paa partiliste.

For at der skal være adgang til at stemme paa partiliste, maa partiet

- a. ha organisert sig under et partinavn og gjennom sit hovedstyre ha meldt dette til vedkommende departement og
- b. senest den 14de dag før valgtinget ha sendt de forskjellige valgstyrer i kredsen den partiliste, som er opstillet for valgkredsen; er en partiliste ikke sendt alle valgstyrer i kredsen, blir den dog gyldig i de volgsogn, hvortil den er sendt.

Anmeldelser om partinavn skal departementet uopholdelig indrykke i den offentlige kundgjørelsestedende. Naar saadan anmeldelse er gjort, kan ikke noget andet parti ta partinavnet eller et navn, som er utsat for at forveksles med dette, før det parti, som først tok navnet, har sagt fra til departementet, at partiet er opløst. Navnet blir ogsaa frit, naar partiet ikke ved 3 valg i rad har opstillet partiliste i nogen valgkreds. At et parti er opløst eller ophørt, skal ogsaa uopholdelig kundgjøres.

§ 3. En partiliste skal bære partinavnet og være underskrevet av partistyret for valgkredsen eller, om saadant ikke findes, av partiets hovedstyre eller den, som dette har bemyndiget dertil. I listen skal der sondres mellem stortingsmand og varamand; er dette ikke uttrykkelig gjort, betragtes den først opførte som stortingsmand, den anden som varamand.

Lyder en partiliste paa flere eller færre end to personer, er den ugyldig.

Naar valget er holdt, skal hvert valgstyre forvare listen under fælles forsegling, indtil Stortinget endelig har avgjort spørsmålet om valgets gyldighet.

Partilisten gjælder ogsaa for omvalg, medmindre der senest den 5te dag før det nye valgting er indsendt til de forskjellige valgstyrer erklæring om dens tilbakekaldelse eller en ny liste.

Har et parti til forskjellige valgstyrrer i en valgkreds indsendt partilister, som lyder paa forskjellige personer, blir de alle ugyldige.

§ 4. Avgir vælgerne sin stemmeseddel før avreisen fra riket, skal dette ske under iagttagelse av de forskrifter, som gjælder om indsendelse av stemmeseddel fra indenriks fraværende vælgere. I følgebrevet bør vælgeren opgi fuldt navn og nøiagtig adresse paa hjemstedet den 1 august i valgaaret.

Vil vælgeren derimot indsende stemmeseddel fra utenriksk sted, maa han følge de regler, som er foreskrevet i §§ 5—8.

Hvad enten vælgeren avgir stemme før avreisen fra riket eller fra utenriksk sted, kan han, om han saa ønsker, med samme følgebrev sende stemmeseddel baade til valg og omvalg samt til valg, som Stortinget paabyder i henhold til §§ 48—49 i loven om mandtal og stortingsvalg. I saa fald maa han lægge stemmesedlene ind i hver sin konvolut og uttrykkelig i følgebrevet angi, hvilke valg stemmesedlene er bestemt for.

Er det ikke paa konvolutterne skrevet, hvad for en som er bestemt for det ene eller det andet valg, kan valgstyret holde tilbake for omvalget eller i tilfælde valg paabudt av Stortinget den, som det finder for godt. Er der indsendt fler end to konvolutter, og alle er uten paaskrift om, hvilket valg de er bestemt for, behandles de alle efter reglerne i loven om mandtal og stortingsvalg § 28. Den konvolut, som er bestemt for omvalg eller valg paabudt av Stortinget, skal ikke aapnes, men sammen med følgebrevet eller en bekræftet avskrift derav forvares under valgstyrets segl.

§ 5. Vælger, som vil avgi stemmeseddel fra utenriksk sted, skal hos mandtalsføreren i det valgsgogn, hvori han er bosat, erhverve et mandtalspas. Skemaet for dette fastsettes av Kongen.

Naar mandtalspas er utfærdiget, skal anmerkning derom ske i mandtallet og utfærdigelsesdagen tilføies.

For den, som ved stemmeseddelsens avgivelse tilhører besætning paa norsk fartøi, kan sjøfartsbok (sjøfarts-annotationspatent) eller sertifikat som skibsfører, styrmand eller maskinist træde istedenfor mandtalspas.

Er mandtalspas utstedt, skal den i § 1 omhandlede frist av 48 maaneder regnes senest fra utstedelsesdagen.

§ 6. Vælgeren skal, i enrum og uset, lægge sin stemmeseddel ind i en særskilt konvolut og klæbe denne sammen.

Naar dette er gjort, skal han, i overvær av en norsk konsul eller av et norsk fartøis fører, hvilken sidste skal tilkalde en av besætningen som vidne, egenhändig og med fuldt navn underskrive:

- a. en paategning paa konvolutten om, at den indeholder hans stemmeseddel,
- b. et datert følgebrev til valgstyret, hvori han skal gjøre nøie rede for de omstændigheter, som nødvendiggjør hans fravær fra riket paa valgtiden, og erklære paa ære og samvittighet, at han selv frivillig, i enrum og uset, har lagt stemmeseddelen ind i den konvolut, som han sender den i, og selv har klæbet konvolutten sammen.

Er vælgeren ute av stand til at skrive egenhändig, kan han skrive med paaholden pen.

Vælgeren maa fremvise et saadant dokument, som § 5 nævner.

§ 7. Konsulen eller skibsføreren og det tilkaldte vidne skal derefter egenhändig underskrive:

- a. paategningen paa stemmeseddelkonvolutten til vitterlighet,
- b. en bevidnelse paa følgebrevet om, at vælgeren ved fuld sans og samling, i konsulens eller vidnernes paasyn, paa tid og sted som i brevet nævnt, egenhändig eller med paaholden pen har skrevet sit navn under følgebrevet og vedkjendt sig dettes indhold, samt at vælgeren har fremvist et av de dokumenter, som § 5 nævner, og svarer til de deri anførte kjendemerker. Det fremviste dokument skal nøiagtig betegnes i bevidnelsen, og saafremt vælgeren har fremvist sjøfartsbok eller certifikat, bør tillike opplysning meddeles om hans rullennummer og hans nøiagtige adresse paa hjemstedet.

Istedenfor konsul kan med hensyn til, hvad der omhandles i denne og i forrige paragraf, ogsaa benyttes en notarius publicus paa vedkommende utenrikske sted. Istedenfor skibsfører kan styrmand tjenestegjøre. Skibsfører eller styrmand pligter kun at medvirke ved stemmegivning av skibets besætning eller passagerer.

§ 8. Følgebrevet skal være paategnet eller ledsaget av en datert og egenhändig underskrevet bevidnelse fra én eller flere troværdige personer om rigtigheten av de omstændigheter, som er anført til begrundelse av forfaldet, eller være ledsaget av andre bevis herfor.

Følgebrevet og stemmeseddelkonvolutten og i tilfælde andre bilag lægger vælgeren i et felles omslag. Dette lukker han, adresserer det til valgstyret i det valgsogn, hvor han skal stemme, og forsyner det med paaskrift om, at det indeholder stemmeseddel og forfaldsanmeldelse, og om sit navn og sin adresse paa hjemstedet den 1 august i valgaaret.

Hvis vælgeren saa forlanger, skal konsulen, skibsføreren eller styrmanden besørge brevet sendt uten ophold i frankert og rekommandert stand.

Skibsføreren eller styrmanden skal i skibets dagbok anføre, at stemmegivning er skedd, og hvem der har været tilkaldt som vidne, samt tilføie vælgerens fulde navn og det valgsgogn, han tilhører. I tilfælde anføres ogsaa, naar brevet er besørget avsendt.

§ 9. Det paaligger norske konsuler og norske skibsførere uopholdelig at gi Justisdepartementet telegrafisk underretning, saasnt det kommer til deres kundskap, at nogen, som har avgitt stemme i kraft av denne lov, er avgaat ved døden inden valgenes avslutning.

§ 10. I valgsgogn, hvor der i henhold til forskriftene i denne lovs §§ 2 og 3 er adgang til at stemme paa partiliste, og hvor der til valgtinget er inddkommet forfaldsanmeldelse fra utenriks fraværende vælgere, skal valgstyret, saasnt det har prøvet alle de inddkomne forfaldsanmeldelser, først lægge i urnen de fra indenriks fraværende vælgere inddkomne godkjendte stemmesedler, inddlagt paa sedvanlig maate i konvolutter med offentlig stempel. Valgstyret skal dernæst efter at ha blandet konvolutterne i urnen vel om hverandre foreløbig gjennomgaa deres inddhold for at se, om der findes nogen stemmeseddel lydende paa partiliste; efterat saadanne sedler i tilfælde er uttat, lægges konvolutterne med iværende stemmesedler atter i urnen.

Valgstyret lægger derefter de fra utenriks værende vælgere inddkomne stemmesedler, om de er godkjendt, i konvolutter med offentlig stempel, lægger disse i urnen og blander dem med de øvrige.

Derefter foregaa stemme-optællingen overensstemmende med forskriftene i den almindelige lovgivning om mandtal og stortingsvalg.

§ 11. Blanketter til mandtalspas samt porto- og telegramutgift ifølge §§ 8 og 9 bekostes av statskassen.

For utfærdigelse av mandtalspas, attester, paategninger og bevidnelser, som avgives i henhold til nærværende lov, tilkommer norske offentlige tjenestemænd og borgere ingen betaling.

§ 12. Skibsfører paa norsk fartøi skal sørge for, at der i mandskapets opholdsrum ombord findes opslaat et av vedkommende departement utarbeidet avtryk av de bestemmelser, som gjælder om utenriks værende vælgeres stemmegivning. Saadant avtryk skal ogsaa stadig findes paa ethvert norsk konsulatkontor.

§ 13. Hvor intet motsat er bestemt, finder forskriftene i den almindelige lovgivning om mandtal og stortingsvalg tilsvarende anvendelse med hensyn til, hvad der omhandles i nærværende lov.

§ 14. Denne lov træder i kraft straks.

Samtidig ophæves lov av 5 juni 1897 om utenfor riket værende stemmeberettigedes deltagelse i valgmandsvalgene med

tillægslov av 9 mai 1903. De mandtalspas, som er utstedt i henhold til nævnte lov, beholder sin gyldighet. Det samme gjælder de stemmesedler, som under iagttagelse av nævnte lovs forskrifter allerede er avgit eller inden 3 maaneder efter den dag, nærværende lov træder i kraft, maatte bli avgit.

Kongelig resolution

av 27 februar.

Ved kongelig resolution av 27 februar sidstleden blev Justis- og Politidepartementet bemyndiget til at træffe forføining til, at loven av 29 mars 1906 om mandtal og stortingsvalg, som den lyder efter de forandringer, som er gjort ved lovene av 1 mai 1909 og 27 februar 1912 indrykkes i Lovtidendens første afdeling i oversættelse til landsmaal.

Den oversættelse, som departementet har istandbragt, lyder saa:

Lov

um manntal og stortingsval fraa 29 mars 1906 med dei
brigde, som loverne fraa 1 mai 1909 og 27
februar 1912 hev gjort.

Fyrste bolken.

Um manntalet.

§ 1. Manntal yver dei, som hev valrett etter grunnlovi, skal i valsokni magistraten føra fyr kjøpstad, lensmannen fyr herad. Fyr ladestad med serskilt bystyre er det magistraten, som fører manntalet, um han bur der; elles er det lensmannen, som gjer det.

Er ei valsokn kløyvd i eller millom fleire lensmannskrinsar, skal serskilt manntal førast fyr kvart av dei stykkje, valsokni soleis er kløyvd i.

Vedkomande departement gjev dei fyresegnerne, som trengst um, korleis manntalet skal vera skipa.

§ 2. Manntal vert tilskipa dei aari, daa det er stortingsval. Til grunn vert lagt manntalet fraa fyrre valet. Innførde i manntalet vert alle dei, som er busitjande i valsokni den 1 august og hev valrett etter § 50 i grunnlovi, minder dei hev

mist valretten etter § 53 i grunnlovi. Likeins vert dei innførde, som seinast den fastsette valdagen fyller det 25de aaret og daa hev vore busitjande her i landet i 5 aar, so framt dei elles hev vilkaari fyr valrett. Dei, som hev fenge valretten suspendera, vert innførde med merknad um suspenderingi og um grunnen til den.

Den som 1 august eller seinare flytjer til ei onnor valsokn, vert innskriven i manntalet der, naar han innan klokka 8 kvelden fyre møtet etter § 7 ber fram krav um det til valstyret og etterviser, at han hev vilkaari fyr valrett, og at valstyret, fyrr valting vert halde i den valsokn han er flutt ifraa, kann faa sendt melding til valstyret der um innføring i manntalet fyr den valsokn han er flutt til.

§ 3. Innan den 42de dagen fyre valtinget skal manntalsføraren ha gjort eit framlegg til manntal og ei liste yver dei, som han hev meint, at han ikkje kunde føra inn, aa segja um han hev vore i tvil um retten deira, eller um dei sjølve hev kravt seg innførde.

Ei manntalsnemnd, samansett av manntalsføraren og minst tvo andre, som formannskapet segimillom vèl, skal gaa igjennom manntalsframlegget og den lista, som er nemnd, i tidi millom den 42de og den 32de dagen fyre valtinget. Er ein kjøpstad kløyvd i fleire valsokner, bør formannskapet so langt raad er velja inn i nemdi fyr kvar valsokn folk som er busitjande der. I det høve, som § 1, andre leden nemner, skal kvar manntalsførar vera med i nemdi, so vidt det kjem hans krins ved. Nemdi vèl sin formann sjølv. Ho gjer vedtaki med røystefleirtal. Millom like røystetal skil formannen. Vedtaki vert innførde i ei bok, som amtmannen hev godkjent.

Manntalsføraren skal utan drygging senda den, som sjølv hev kravt seg innførd i manntalet, men som nemdi hev meint, at ho ikkje kunde føra inn, melding um nemdvedtaket og um grunnen til det. Slik melding bør han og, so langt raad er, senda til kvar den, som stod i det fyrre manntalet, men som nemdi ikkje hev ført inn i det nye.

§ 4. Seinast den 32te dagen fyre valtinget skal manntalsføraren leggja ut eksemplar av det manntalet, som nemdi hev gjort, paa stader, som heradstyret paa landet og formannskapet i byarne vèl. Tidi og staden fyr denne utleggjing skal manntalsføraren kunngjera i tide med oppmaning til kvar og ein um aa klaga, dersom han skulde meina, at han sjølv eller nokon annan med urette er innførd, ikkje medteken eller innførd med merknad um suspendering eller utan. Kunngjeringi skal dessutan gjera greide fyr høvet til aa krevja seg innførd etter § 2, siste leden, fyr den lovlege maaten aa klaga paa

(§ 6) og fyr staden der og dagen og klokkeslættet daa kravet eller klaga seinast maa vera inngjevne.

§ 5. Naar manntalet er utlagt, kann ingen verta innførd, utan etter orskurd, som valstyret gjev (§ 7) anten i samhøve med klage, som er inngjevi i tide (§ 6), eller etter § 2, andre leden, eller av di det hev uppdaga mistak. Etter same regelen vert folk strokne or manntalet og merknad um suspendering sett eller stroken, so nær som i dei høve, som er nemnde i § 7, 2dre leden. Men valstyret kann jamvel utan klage gjeva orskurd um dette, naar det høver so til, at valrettsvilkaari fyr nokon hev vorte andre enn fyrr.

Range orskurdar gjer Stortinget um, naar dei kann ha havt verknad paa valet, eller naar dei er innanka fyr Stortinget. Andre brigde i manntalet kann Stortinget ikkje gjera.

§ 6. Klagur yver innhaldet i manntalet maa vera inngjevne til valstyret fyre klokka 8 den 14de kvelden fyre valet. Dei skal vera skrivne og nemna dei grunnarne, dei er bygde paa. Ei liste yver dei, som klagurne gjeld, skal straks, naar den nemnde tidi er ute, leggjast ut paa dei staderne, der manntalet hev vore utlagt.

Hev det kome motsegn mot valretten til nokon, skal manntalsføraren senda honom melding um det utan drygging. Slik melding skal han og so langt det er raad gjeva, um han, etter manntalet vart utlagt, fær greide paa soverne grunnar, som han maa tru vil føra med seg, at nokon vert stroken or manntalet, eller at merknad um suspendering vert sett.

§ 7. Ein av dei 7 siste dagarne fyre valet held valstyret (§ 8) møte og gjev orskurdar etter § 5. Tidi og staden fyr dette møtet, som er aalmannmøte, maa kunngjerast fyreaat. Naar valretten til ein mann er fyre paa møtet, hev baade han og den, som hev klaga, rett til aa faa ordet og føra prov, sjølve og ved fullmegtig.

Den som etter melding fraa eit anna valstyre er innførd i manntalet fyr den valsokn i samhøve med § 2, andre leden, kann verta stroken utan orskurd, naar meldingi fyrst kjem etter det møtet, som er nemnt i fyrste leden i denne paragrafen.

Andre bolken.

Um valet.

§ 8. Valstyret skal fyr kvar valsokn vera samansett av manntalsføraren — manntalsføraranne — og formennerne i valsokni.

Er krinsen til manntalsføraren kløyvd i eller millom fleire valsokner, fastset han sjølv med samtykkje fraa amtmannen, i kva mún han skal vera med i dei ymse valstyre. Amtmannen

kann nemna upp ein annan til aa vera varamanntalsfórar og gjera teneste i ei valsokn, der ikkje den vanlege manntalsfórarinn kann gjera teneste sjólv.

Er ein kjøpstad kløyvd i fleire valsokner, skal formannskapet segimillom nemna upp so mange som det held høvelegt, til aa sitja i kvart valstyre, og so vidt raad er skal det velja slike, som er busitjande i vedkomande valsokn.

Valstyret vèl sin formann sjólv. Det er avgjerdsfórt, naar tvo tridjepartar av dei, som sit i valstyret, møter. I det høve, som § 7 nemner, bør manntalsfórarinn alltid vera med.

§ 9. Valting skal haldast i oktober maanad aaret fyre det fyrste sedvanlege storting i kvar valbolc.

Er ein valkrins ihopsett av fleire valsokner, skal amtmannen, etter han fyrst hev høyr't herad- eller bystyri i krinsen, i god tid setja ein dag, daa det skal vera val i alle valsokner i krinsen. Han sender melding til alle valstyri um, kva dag det er, som er fastsett.

Er ein kjøpstadkrins ihopsett av fleire valsokner, som ikkje ligg i same amt, skal amtmannen i det amtet, der den valsokni ligg, som fyrst er nemnd i rekkja, fastsetja valdagen.

Er valkrinsen berre ei einaste valsokn, er det valstyret sjólv, som fastset valdagen.

Valstyret skal gjeva ei fyrebils-lysing um valdagen med eit varsel paa minst 4 maanader. Manntalsfórarinn syter fyre, at valstyret kjem saman i tide.

§ 10. Valtingi held dei i høvelege husrom, som heradstyret paa landet og formannskapet i byarne vèl; vantar dei anna tenlegt rom, kann tinget haldast i kyrkje.

Der valstyret held det naudsynlegt, um avrøystingi skal greidast paa ein dag, eller synest det høver best so til lette fyr veljaranne, bør det segja fyre, at det skal vera valting til røystegjeving paa fleire stader, paa kvar stad fyr ein viss lút av manntalet.

Er ei valsokn paa landet ihopsett av fleire kyrkjelokner, skal det i alle høve vera valting til røystegjeving i kvar kyrkjelokn.

§ 11. I tide gjev valstyret veljaranne innkalling til valtinget.

I innkallingi skal det gjera greide fyr, naar valtinget skal vera, og kvar det skal haldast, og kva tid røystegjevingi skal vera fullfórd. Røystegjevingstidi bør setjast so romt som raad er etter tilhøvi; ho maa ikkje i noko høve vera kortare enn 5 timar.

Skal det vera røystegjeving paa meir enn ein stad i valsokni, skal valstyret i innkallingi dessutan segja fraa um, kven som kann røysta paa dei ymse staderne.

§ 12. Valtinget byrjar den tid, som sett er, anten so faae eller mange veljarar møter.

Kann ikkje valet fullførast paa ein dag, held dei fram dei næste dagarne, so nær som dei timarne, daa det er gudsteneste.

Formannen i valstyret fører alt, som er fyre og vert avgjort paa valtinget, inn i ei bok (valboki), som amtmannen hev godkjent fyr valsokni, og som manntalsføraren gøymer.

§ 13. Skal det vera røystegjeving paa fleire stader i valsokni, skal eit serskilt valstyre paa minst 3 mann staa fyre valtinget paa kvar stad.

Det sedvanlege valstyret (§ 8) nemner upp dei serskilde valstyri og formenne deira, so langt raad er segimillom og elles av representantarne i heradet eller byen; det tek helst slike som bur i vedkomande røystingskrins. Rekk ikkje talet paa representantarne til, kann andre veljeføre borgarar veljast inn i dei serskilde valstyre.

I kvart serskilt valstyre skal det vera minst ein fraa det sedvanlege valstyre eller ein av representantarne i heradet eller byen.

§ 14. Formannen i valstyret (det sedvanlege eller det serskilde) gjev tydeleg til kjenne, naar valtinget er sett, og les so upp §§ 50—64 i grunnlovi.

Dinæst segjer han ifraa um dei brigde, som er gjorde i manntalet i samhøve med orskurdar etter § 5, jfr. § 7.

§ 15. Paa valtinget skal dei under eitt velja paa stortingsmann og paa varamann fyr valkrinsen, likevel so, at dei i valsetlarne skal skilja millom dei; er ikkje det beint fram gjort, vert den, som er nemnd fyrst, halden fyr stortingsmann og den andre fyr varamann.

§ 16. Paa valtinget kann inkje tvistemaal um valrett reisast.

Vil nokon reisa motmæle mot, at valet hev sin gang, maa han gjera det, so snart tinget er sett, eller det, som motmålet vert bygt paa, hev hendt.

Um forfall er lovlegt, vert avgjort, naar valsetlarne er inngjevne. Motmæle mot forfall vert reist, naar fylggebrevet er opna.

Valstyret tek avgjerd um alt motmæle, fyrr det gjeng lenger (jfr. likevel § 26).

Stortinget kann alltid prøva avgjerdslurne.

§ 17. Naar formannen hev sagt ifraa, soleis som § 14 set fyre, fær dei, som er innførde i manntalet utan merknad um suspendering, høve til aa gjeva inn valsetel etter kvart som dei møter. Framferdi er so: Fyrst vert det sett eit kryss i manntalet ved namnet til den, som vil velja. So gjev ein mann

i valstyret honom eit brevvær med riksstempel og viser honom eit serskilt rom i tingsalen, der han fyr alle usedd kann leggja valsetelen i brevværet. Brevværet legg han so i ei urne paa bordet til valstyret.

Er det røystegjeving paa meir enn ein stad i valsokni, skal jamvel veljarer, som ikkje stend i vedkomande lût av mann-talet, faa høve til aa gjeva inn valsetel. Ein slik veljar skal likevel ikkje leggja brevværet med ilagd valsetel i valurna, men gjeva honom til valstyret. Det legg so brevværet i eit serskilt umlag, læt det att og skriv namnet til veljaren og bustaden hans utanpaa og gjev det til det sedvanlege valstyret (§ 8), naar røystegjevingi er avlyst (§ 26).

Valstyret kann krevja, at ukjend veljar etterviser, at han er den, han gjev seg ut fyre.

§ 18. Jamvel den som etter orskurd fraa valstyret (§ 5, jfr. § 7) er negta valrett, skal faa høve til aa gjeva inn valsetel. Men han skal ikkje leggja brevværet med ilagd valsetel i valurna; han gjev det til valstyret. Det skal so leggja brevværet i eit serskilt umlag, lata umlaget att, skriva namnet til veljaren og bustaden hans utanpaa og gøyma det ubrote. Der-som han daa etter avgjerd, Stortinget tek, fær valrett, skal dei gaa fram etter § 27, andre leden, naar dei paa nytt tøl upp røysterne.

§ 19. Brevværi skal vera ugjenomsynlege, like paa stor-leik, skap og lit og utan sermerkje, tilfest eller paasett.

Valsetlarne skal vera av kvitt papir og utan underskrift eller sermerkje, som syner kven som hev gjeve inn valsetelen. Dei skal lyda paa dei tvo namngjevne menn eller kvinnur, som veljaren ynskjer til stortingsmann og varamann fyr valkrinsen (§ 15). Lyder ein valsetel paa fleire enn tvo, vert den som fyrst er nemnd, halden fyr stortingsmann og den andre fyr varamann utan umsyn til, um valsetelen skil millom stortingsmann og varamann. Lyder valsetelen berre paa eitt namn, gjeld det fyr namnet paa stortingsmannen.

§ 20. Er ikkje eit brevvær eller ein valsetel so laga som ovanfyre er sagt, skal valsetelen vera ugild og vrakast.

Ligg det fleire valsetlar i eit brevvær, skal dei vrakast alle, um dei er ulike, men den eine verta godkjend, um dei alle lyder eins.

§ 21. 1. Den som paa den tid valtinget vert halde er i riket og med heimel i § 24 i denne lovi (jfr. § 60 i grunn-lovi) vil røysta, endaa han ikkje møter sjølv, han skal nytta ein slik valsetel, som § 15 fastset, og skal, i einrom og usedd, leggja valsetelen i eit serskilt brevvær og lata det att.

2. Naar so er gjort skal veljaren, medan tvo, som er

vitneføre er til stades — av dei maa minst den eine vera yver 21 aar — med eigi hand skriva under:

- a. ei paaskrift paa brevværet um, at det inneheld valsetelen hans,
- b. eit dagsett fylggebrev til valstyret; i dette brevet skal han nøgje gjera greide fyr dei umstende, som ligg til grunn fyr forfallet, og sanna paa ære og samvit, at han sjølv av fri vilje, i einrom og usedd, hev lagt valsetelen i det brevværet, som han sender honom i, og sjølv late att brevværet.

Er ikkje veljaren før til aa skriva sjølv, kann han skriva med ihalden penn.

3. Dei same tvo vitne skal so sjølvhendt skriva under:

- a. paaskrifti paa valsetelbrevværet til stadfesting,
- b. eit vitnemaal paa fylggebrevet um, at veljaren med full sans og samling, i deira paasyn, paa tid og stad som i brevet nemnt, med eigi hand eller med ihalden penn hev skrive namnet sitt under fylggebrevet og vedkjent seg innhaldet.

4. Dessutan skal det paa fylggebrevet staa eller saman med fylggebrevet liggja eit dagsett vitnemaal, som truverdigt folk (ein eller fleire) hev skrive under, um at det hev seg so som sagt er med dei umstende, som er nemnde til grunngeving fyr forfallet; eller andre prov fyr den ting maa liggja ved.

5. Fylggebrevet og valsetelbrevværet og um so er andre vedlegg legg veljaren so i eit sams umlag. Han læt det att, set paa utskrift til valstyret og skriv paa, at det inneheld valsetel og forfallsmelding.

§ 22 (hev halde upp aa gjelda etter lov fraa 27 februar 1912).

§ 23. Valsetlar fraa veljarar, som paa valdagen er i riket, men hev lovlegt forfall og difyr ikkje kann møta, maa ikkje vera avgjevne tidlegare enn dagen etter klagetidi er ute (§ 6), eller ved umval eller val, som Stortinget skriv ut i samhøve med §§ 48, 49 og 50, dagen etter, at valstyret hev gjeve innkalling til slikt val (§ 39); elles er valsetlarne ugilde.

Valsetelen gjeld fyr avgjeven den dagen, daa fylggebrevet vert underskrive.

§ 24. Lovlegt forfall (§ 60 i grunnlovi) hev:

- a. dei veljarar, som ikkje kann møta paa valtinget fyr skuld naturhindring, sjukdom, alderdomsveikskap, lekamslyte, barnseng, eller av di dei er med barn, gjev bryst eller maa ha naudsynleg tilsyn med smaa barn eller andre hjelpelause folk;
- b. dei veljarar, som ikkje kann møta paa valtinget, av di dei hev her-teneste, eller av di dei hev viktige skyldnader

av anna slag, som det er uraad aa drygja med, eller fyr skuld gjeremaal, som ikkje kann setjast til sides utan stort velferdstap fyr veljaren.

Er forfallsmelding innsend, men grunnen til forfallet fell burt so tidleg, at veljaren kann møta paa valtinget sjølv, skal forfallet ikkje godkjennast.

§ 25. I ei bok, som amtmannen hev godkjent, og som vert skipa etter eit fyrerit, vedkomande departementet hev sett upp, skal formannen fyr valstyret føra inn i nummerrekkje alle forfallsmeldingarne med opplysning um, naar han tok imot dei.

Dei tilsvarende numri set han paa umlagi, som han ikkje skal opna, dersom dei hev paaskrift um, at det ligg valsetel inni. Vantar slik paaskrift paa noko umlag, og han difyr hev lote opna det, skal han straks leggja det og innhaldet inn i eit brevvær, som han lakkar og set nummer paa, soleis som fyrr er sagt.

Naar valstyret skal til aa opna og prøva forfallsmeldingarne, skal formannen leggja fram den boki, som her er nemnd, og alle brevi, som er innførde fyre valtinget.

Dei forfallsmeldingarne, som kjem inn paa sjølve valtinget, fyrr røystegjevingi er avlyst, fær likeins kvar sitt nummer paa umlaget, men i boki vert det skrive berre, kor mange det er i det heile.

§ 26. Naar den tid er ute, som var fastsett til røystegjevingi, og dei veljaranne, som daa er komne, hev fenge høve til aa røysta, spyrr formannen, um det er nokon, som hev forfallsmeldingar aa koma fram med. Naar so er gjort og fyrefallande forfallsmeldingar er mottekne, avlyser han røystegjevingi.

Held dei valting til røysting paa fleire stader, skal det serskilde valstyret føra alt, som er fyre, inn i ei bok, som valstyret hev godkjent. Er det nokon, som paa eit sovore valting reiser motmæle mot, at valet hev sin gang, vert motmælet med grunngjeving bokført. So vert valsetlarne mottekne. Desse og dei innkomne forfallsmeldingarne, som ikkje skal opnast, likeins den lüten av manntalet, som vart bruka, og valboki vert lagde i ein pakke, som vert lakka og send so snart raad er til det sedvanlege valstyre til vidare medferd.

§ 27. Det sedvanlege valstyret (§ 8) ser fyrst etter, um dei veljaranne, som hev gjeve inn valsetel i samhøve med § 17 andre leden, hev høve til aa røysta, og so framt dei ikkje hev nytta retten til aa røysta i sin eigen røystekrins, set valstyret eit kryss ved namnet til veljaren i manntalet, tek valsetelbrevværet ut av umlaget og legg honom i valurna. I anna fall skal valsetelen vrakast og umlaget gøymast ubrote.

Valstyret tek so til aa opna og prøva alle forfallsmeldin-

garne. Under opningi agtar det paa aa setja umlagsnumret baade paa fylgjbrevet og det brevværet, som valsetelen ligg i, og paa andre vedlegg.

Naar valstyret hev gjenge igjenom og prøvt alle forfalls-meldingarne, opnar det, so langt forfalli er godkjende, dei brevvær, som fylgjer med, tek ut valsetlarne og legg dei ulesne i kvar sitt brevvær med riksstempel og legg desse i ei serskild urne fyr forfallsrøyster.

Er ikkje forfallet godkjent, eller hev nokon, som er negta valrett i orskurd fraa valstyret (§ 5, jfr. § 7), sendt forfalls-melding, skal ikkje det brevværet opnast, som valsetelen er framsend i. Baade dei valsetelbrevværi, som er opna, og dei som ikkje er opna, vert gøynde saman med forfallsmeldingarne.

§ 28. Hev ein veljar sendt fleire fylgjbrev med same eller ulike dagtal, er dei alle ugilde.

Hev ein veljar med same fylgjbrevet sendt fleire valsetelbrevvær med paaskrifter, som svarar til innhaldet i fylgjbrevet, legg valstyret alle valsetlarne hans i eit og same brevværet med riksstempel. Um nokon av valsetlarne skal godkjennast, vert avgjort etter regelen i § 20, 2dre punktum.

§ 29. Naar forfallsmeldingarne er prøvde, vert brevværi i kvar urne blanda vel um kvarandre. So held valstyret røy-steuppteljing serskilt fyr dei røysterne, som veljaranne hev gjeve inn sjølve, og fyr forfallsrøyster.

Dei valsetlarne, valstyret held lovlege, les ein av dei, som sit i valstyret, tydeleg upp under tilsyn fraa ein annan mann i valstyret eller gjeng dei igjenom paa annan forsvarleg maate under same tilsynet.

Tvo av dei, som sit i valstyret, eller tvo andre, som valstyret vèl, skriv upp innhaldet til setlarne.

Heile valstyret held tilsyn, naar røysterne vert talde.

Dersom ikkje valærendet vert fullenda med ein gong, skal valstyret paa ein trygg stad under sams innsigling gøyma valsetlarne og listurne yver dei røysterne, som alt er uppskrivne.

§ 30. Dersom ikkje dei innkomne valsetlarne etter § 41 skal sendast til stortingskontoret, gøymer valstyret dei so, som det er sagt i § 29, til dess Stortinget hev avgjort fyr ollo, um valet skal godkjennast. Naar so er gjort, vert valsetlarne brende.

§ 31. Naar røysterne er talde, vert namni paa alle, som det er røysta paa til stortingsmann eller til varamann, innskrivne i valboki med opplysning um heile røystetalet til kvar, og korleis dette talet er skift millom sjølvinngejevne røyster og forfallsrøyster.

Dersom det millom dei, som det er røysta paa i valsokni,

skulde vera nokon, som ikkje valstyret meiner er valfør, skal det gjeva meiningsutsegn um det med opplysning um grunnen.

§ 32. Til stortingsmann er den kaara, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til stortingsmann, so framt han hev fenge yver helvti av alle inngjevne og godkjende røyster i valkrinsen; i anna fall skal det vera umval.

Til varamann er den kaara, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til varamann, minder det etter fyrre leden skal vera umval; millom like røystetal gjer lûtasting utfallet.

§ 33. Er valsokni ein heil valkrins, skriv valstyret paa valtinget fullmakt (§ 64 i grunnlovi) fyr dei, som etter § 32 er kaara til stortingsmann og varamann; formannen i valstyret sender fullmagti till stortingsmannen og gjev varamannen melding um hans val; samstundes gjev han riksstyret fraasegn um valet. Hev ingen fenge yver helvti av røysterne til stortingsmann, og umval soleis maa til, skal valstyret med det same dagsetja umvalet (§ 38).

Er valsokni eit stykkje av ein valkrins, skal valstyret paa valtinget setja upp eit brev, som i samhøve med valboki (§ 31) inneheld namni paa alle dei, som ved valet hev fenge røyster til stortingsmann eller til varamann, med opplysning um heile røystetalet til kvar, og korleis dette talet er skift millom sjølv-inngjevne røyster og forfallsrøyster. Dette brevet sender so valstyret utan drygging til amtmannen (jfr. § 9, 3dje leden).

§ 34. Valstyret gjer vedtaki og orskurdarne med røystefleirtal. Millom like røystetal skil formannen.

Alle som utan merknad um suspendering er innskrivne i manntalet fyr valsokni, hev rett til aa paa-anka avgjerderne aat valstyret.

Orskurdar um valrett og um høve til aa gjeva inn valsetel, kann den og paa-anka, som orskurden hev gjenge imot.

§ 35. Formannen skal lesa upp valboki, og heile valstyret skriv under.

Dette gjer dei kvar dag, um valtinget varer fleire dagar.

§ 36. Er valdagen ein yrkedag, hev dei veljeføre borgeranne, til dess avrøystingi er avlyst, rett til arbeidskvile som paa sundagar — arbeidet ved dei store fiski undanteke.

Fyresegnerne um handel og skjenkjing med rusdrykk paa helgedagar skal gjelda paa avrøystingsdagen og.

§ 37. I ein valkrins, der det er fleire enn ei valsokn, skal amtmannen, so snart han hev teke imot dei brev, som er nemnde i § 33, andre leden, utan drygging gjera upp valutfallet fyr krinsen; han legg daa saman dei røysterne, som i dei ymse valsoknerne etter dei nemnde brevi hev falle paa dei same.

Naar røysterne er ihoplagde, skriv amtmannen inn i ei bok, som departementet hev godkjent, namni paa alle dei, som det i

ei eller fleire av valsoknerne i krinsen er røysta paa til stortingsmann eller varamann med opplysning um heile røystetalet til kvar, og korleis dette talet er skift millom sjølvinnngjevne røyster og forfallsrøyster. Likeins skriv han upp i boki, kven som etter fyresegnerne ovanfyre er vald, eller — um so er — at valet hev fenge slikt utfall, at umval maa til (§ 32, fyrste leden).

Hev nokon fenge so mange røyster til stortingsmann, at han er kaara, skriv amtmannen ei fullmagt fyr honom og fyr varamannen: fullmagti sender han til stortingsmannen og gjev varamannen melding um hans val; samstundes gjev han riksstyret fraasegn um valet. Hev ingen fenge nok røyster til stortingsmann, og umval soleis maa til, skal amtmannen utan drygging dagsetja umvalet (§ 38) og gjeva kvart valstyre melding um det.

Det, som er bokført, skriv amtmannen under og sender avskrift av det til kvart valstyre i krinsen.

§ 38. Naar valstyret (§ 33) eller amtmannen (§ 37) fastset dagen fyr umval, skal dette gjerast med eit varsel paa minst 10 og høgst 20 dagar.

Umvalet vert sett til slik tid, at valuppgjeret kann vera fullført, innan november maanad er ute (§ 54 i grunnlovi).

§ 39. Snarast raad er sender valstyret ut innkalling til umvalet og syter fyre, at ho vert kunngjord paa beste maate.

Umfram det, som er fyresagt i § 11, skal innkallingi gjeva greide paa, kven som i valkrinsen hev fenge røyster til stortingsmann eller varamann, med opplysning um røystetalet til kvar. Det skal segjast med reine ord, at veljaranne likevel ikkje er nøydde til aa røysta paa nokon av desse, og at utfallet av umvalet kjem til aa verta avgjort soleis, som det er sagt nedanfyre i § 40.

§ 40. Ved umvalet brukar dei manntallet fraa det opphavlege valet. Men valstyret skal skriva inn dei, som med urette ikkje var medtekne, og sletta ut dei, som seinare hev mist valretten etter § 53 i grunnlovi, og setja merknad um suspendering ved dei, som valretten sidan er suspendera aat. Men slik innskriving, utsletting og merknad maa valstyret berre gjera gjenom orskurd; um den gjeld fyresegnerne i § 7 so langt raad er, og Stortinget kann prøva orskurden etter fyresegnerne i § 5, siste leden.

Um framferdi paa det nye valtinget og med valuppgjeret gjeld i det heile dei same fyresegnerne som fyr det opphavlege valet. Men utfallet av røystegjevingi skal ikkje avgjerast etter fyresegnerne i § 32, men soleis, at den er kaara til stortingsmann, som i valkrinsen hev fenge dei fleste røysterne til stortingsmann, jamvel um han ikkje hev fenge yver helviti av dei

inngjevne og godkjende røysterne; til varamann er den kaara, som hev fenge dei fleste røysterne til varamann; hev tvo eller fleire fenge like mange røyster anten til stortingsmann eller til varamann, skal det vera lùtkasting millom dei.

Skulde den, som soleis er kaara til stortingsmann, dessutan ha fenge dei fleste røysterne til varamann, vert den teken til varamann, som næst stortingsmannen hev dei fleste røysterne til varamann.

Ved umvalet bør røystegjevingi vera paa dei same staderne som ved det opphavlege valet.

§ 41. Naar stortingsmann og varamann er kaara fyr valkrinsen, skal formannen i kvart valstyre utan drygging senda inn til stortingskontoret ei rettkjend avskrift av det, som er bokført paa valtinget, likeins valrettsmanntalet eller ei avskrift eller eit avtrykk av det, alle forfallsmeldingar med valsetelbrevvær og alle skriftlege klagur og ankemaal, som er innkomne, og sameleis dei valsetlarne, som ikkje valstyret hev godkjent, eller som er inngjevne til valstyret etter § 18.

Er det amtmannen, som hev gjort upp valutfallet, skal han, so snart stortingsmann og varamann er kaara, likeins utan drygging senda inn til stortingskontoret ei rettkjend avskrift av det, som han hev bokført, saman med dei brev, som er innkomne til honom.

Dei avskrifter av papir, som er nemnde i denne paragraf, skal sendast baade fyr det opphavlege valet og fyr umvalet, um so er, at det hev vore umval.

§ 42. Dersom det til stortingsmann eller til varamann er kaara nokon, som ikkje er skyldig aa taka mot valet (§ 63 i grundlovi), skal han innan 3 dagar, etter han hev fenge melding fraa vedkomande valstyre eller amtmann um valet, senda attende til den, som gav meldingi, ei skriftleg fraasegn um, korleis det er, um han tek mot valet eller ei. Samstundes bør han paa snøggaste maate — som gjenom telegraf eller telefon — freista aa vitra denne styremagt um si avgjerd; den, som er vald til stortingsmann, skal dessutan vitra varamannen paa same maaten.

Sender den, som er kaara, ikkje i tide ei skriftleg fraasegn som nemnt, skal det tydast so, at han tek imot valet.

§ 43. Er nokon kaara til stortingsmann eller til varamann fyr to valkrinsar i det valfylke, der han hev valrett, skal han innan 3 dagar, etter han fraa vedkomande valstyre eller amtmann hev fenge den melding um valet, som han sist tok imot, senda kvar av dei styremagterne, som gav meldingarne, ei skriftleg fraasegn um, kva fyr eit val han tek imot. Samstundes bør han paa snøggaste maate freista aa vitra baae

styremagterne um si avgjerd; den som er vald til stortingsmann, skal dessutan vitra varamennerne paa same maaten.

Sender den, som er kaara, ikkje i tide skriftlege fraasegner som nemnt, skal det tydst so, at han hev teke imot val til stortingsmann fyr den valkrinsen, der han er manntalsskriven, eller um han inkje er manntalsskriven i nokon av dei tvo krinsarne, daa i den krinsen, som er nemnd fyrst i rekkja.

Skulde nokon verta vald til stortingsmann eller til varamann fyr fleire enn tvo valkrinsar i det valfylket, der han hev valrett, gjeld fyresegnerne ovanfyre paa tilsvarande maate; naar han soleis hev fenge den siste melding, skal det staa honom heilt fritt aa velja, kva fyr ein av vedkomande valkrinsar han vil taka mot val ifraa, og det jamvel um han fyrr hev gjort eit val millom nokre av dei.

Tridje bolken.

Naar val er ugilde.

§ 44. Utfallet av røystegjeving eller, um valsokni er ein heil valkrins, av val, halde paa valting, skal — aa segja paa skilord, som § 45 nøgjare gjer greide fyr — verta ugilda:

1. Naar fyresegnerne i denne lovi um, korleis manntalet skal gjerast i stand, er sette til sides; soleis um ikkje manntalet hev vore utlagt lengje nok, eller um det ikkje hev vore kunngjort, at manntalet var utlagt. At ikkje melding etter §§ 3 og 6 hev vore send, er ikkje ugildingsgrunn.

2. Naar valet hev vore halde paa ei onnor tid, enn lovi heimlar, eller naar fyresegnerne um, korleis vali skal verta fyrebudde og styrde, er sette til sides.

3. Naar fyresegnerne um framferdi paa valtinget er vanhaldne; soleis um det hev vore ei rang aatferd med røystegjevingi eller ei rang framferd med valsetlarne eller naar røysterne vart talde, eller um valutfallet er fastsett paa ein rang maate, eller um det ikkje er etla veljaranne ei rimelig tid til røysting.

4. Naar valstyret hev gjeve ein rang orskurd um valrett eller teke ei rang avgjerd um gildskapen til ein valsetel.

5. Naar nokon hev røysta, som ikkje er innskriven i manntalet, eller som valretten er suspendera aat, eller um nokon hev gjeva inn valsetel meir enn ein gong.

6. Naar nokon paa ein maate, som det er straff fyre, hev freista aa vinna innverknad paa valet.

§ 45. All misferd etter fyrre paragraf er ugildingsgrunn, dersom det er trulegt, at ho hev havt verknad paa utfallet av valet, anten med umsyn til, kven som er kaara til stortingsmann eller til varamann, eller med umsyn til utskriving av umval.

Misferd etter nr. 3, 4 og 5 er ugildingsgrunn, jamvel um det berre er vonlegt, at ho kann ha havt slik verknad.

Er det etter røystetali tvillaust, at misferdi ikkje hev gjort noko fraa eller til anten fyr valet paa stortingsmannen eller fyr valet paa varamannen, vert valutfallet ugilda berre fyr den andre sin part; men vert valet paa stortingsmann ugilda under slike høve, at nytt val maa til (§ 48), vert jamvel valet paa varamann ugildt.

§ 46. Hev det vore misferd med eit valuppgjer, som amtmannen hev halde, soleis:

1. at fyresegnerne um framferdi er vanhaldne, med di til dømes dei brev, som er nemnde i § 33, ikkje hev vore framlagde fraa alle valsoknerne i krinsen, eller med di røysterne er rangt samantalde eller utfallet av valet er fastsett paa ein rang maate;

2. at det brevet, som fraa ei valsokn er framlagt um utfallet av røystegjevingi, gjev upp utfallet annleis, enn det i røyndi var,

skal Stortinget ugilda valuppgjeret, dersom det er vonlegt, at misferdi kann ha havt verknad paa utfallet av oppgjeret.

Uppgjeret vert likeins ugilda, naar det avrøystingsutfallet, som fyr ei valsokn var grunnlag fyr oppgjeret, er ugildt heilt eller i nokon mün (§§ 44 og 45).

Naar Stortinget tek avgjerd um, kor langt oppgjeret er ugildt, vert fyresegnerne i § 45, siste leden, fylgde.

§ 47. Kann nokor misferd, som er nemnd i § 44 eller i § 46, bötast med aa telja upp inngjevne valsetlar, med aa leggja saman røyster, med aa fastsetja utfallet av valet paa annan maate, eller med lütasting, skal so verta gjort, anten gjenom vedgjerd fraa Stortinget sjølv eller soleis, at Stortinget gjev paabod um, at valstyret held nytt møte eller at amtmanen held nytt valuppgjer.

Hev det i ein valkrins vore umval, og det paa det opphavlege valet hev vore misferd, som ikkje kann bötast paa ein av dei maatarne, som er nemnde i fyrste leden, kann Stortinget segja fyre, at umvalet i eitt og alt skal koma i staden fyr det opphavlege valet.

§ 48. Naar Stortinget i samhøve med §§ 44—46 heilt eller i nokon mün ugildar eit valutfall, som er fastsett paa valting eller etter oppgjer, som amtmannen hev halde, og Stortinget dessutan — um so er — ugildar røystegjeving paa valting fyr ei valsokn, som er eit stykkje av ein valkrins, skal det gjeva paabod um nytt valting og — um so er — dessutan um nytt valuppgjer, aa segja um ikkje misferdi kann bötast paa nokon av dei maatarne, som er nemnde i § 47.

Er det til stortingsmann eller varamann kaara nokon, som ikkje er valfør, og dette mistaket ikkje kann rettast paa nokon av dei maatarne, som er nemnde i § 47, skal Stortinget likeins skriva ut nytt val.

Hev mistaket havt noko aa segja fyr valet paa stortingsmann, skal dei ved det nye valet kaara baade ny stortingsmann og ny varamann, men elles berre ny varamann.

§ 49. Ved det nye valet, som Stortinget etter § 48 skriv ut, vert manntalet fraa det upphavlege valet bruka. Men valstyret skal retta det i samhøve med det, som Stortinget hev avgjort, og skal dessutan gjera dei brigde, som § 40, fyrste leden, segjer.

Er valet ugilda av di fyresegnerne i lovi um, korleis manntalet skal gjerast, er sette til sides, skal dei freista aa fullnøgja desse fyresegnerne med di dei tek paa att med aa arbeida ut manntalet. Rettkomne til innskriving er i dette høve — paa dei skilord at fyresegnerne i lovi vert fylgde — alle dei, som skulde ha vore innskrivne i manntalet fyr valsokni, daa det upphavlege valet vart halde, og ikkje seinare hev mist valretten. I same høve vert valretten til ein mann rekna fyr suspendera, dersom han, naar det nye valet vert halde, er i noko av dei tilfelle, som § 53 i grunnlovi nemner.

Fyr eit slikt nytt val kann Stortinget stytta av dei tidlengderne, som elles gjeld fyr manntalstilskipingi og valfyrebuingi.

Elles gjeld fyr det nye valet dei vanlege reglarne heilt ut. Valutfallet vert fastsett etter fyresegnerne i § 32, minder misferdi gjeld eit umval eller mistaket er det, at umval med urette ikkje er halde; daa fylgjer dei regelen i § 40, andre leden.

§ 50. Nytt val paa stortingsmann og varamann skal Stortinget og gjeva paabod um, ifall ein tingmannsplass, etter varamannen, um det var nokon, er innkalla, ikkje vert uppteken, anten av di nokon er kaara, som ikkje tok mot valet (§§ 42 og 43), eller av noko, som hev hendt etter valet.

Naar Stortinget gjev paabod um nytt val etter fyrre leden, skal det segja fyre, anten dei skal bruka manntalet fraa det upphavlege valet — i so fall gjeld § 49, fyrste leden, jfr. § 40, fyrste leden, paa tilsvarende maate — eller um dei skal setja upp nytt manntal yver dei veljeføre borgaranne, som paa ei nøggjare fastsett tid er busitjande i valsokni. I dette høve òg kann Stortinget stytta av tidlengderne fyr manntalstilskipingi og valfyrebuingi. Elles gjeld i det heile dei vanlege reglarne.

§ 51. Vil nokon klaga til Stortinget yver misferd, som han trur vil føra med seg, at eit val etter denne lovi eller grunnlovi vert ugilda, bør han senda klaga til stortingskontoret innan 8 dagar, etter vedkomande stortingsval er fullenda.

Fjorde bolken.

Ymse fyresegner.

§ 52. Naar dei reknar ut tidlengderne etter denne lovi, tek dei ikkje valdagen med.

§ 53. Alle offentlege tenestemenn skal, so langt det offentlege yrket deira set dei i stand til det, gjeva manntalsførarane dei opplysningarne, som dei krev til bruk fyr manntalsførsla.

§ 54. Dei offentlege tenestemennerne fær ingi betaling fyr dei gjeremaal, som denne lovi legg paa dei, utan so Stortinget løyver pengar til det, men berre skyss- og kostpengar, um so er dei hev krav paa det etter nokor lov.

§ 55. Rikskassa reider ut dei sumarne, som etter denne lovi krevst

til bøker;

til aa setja i verk fyresegnerne um aa bruka serskilde rom, stempla brevvær og valurnur og

til skyss- og kostpengar fyr manntalsførarar, naar dei reiser til valting eller paa møte i manntalsnemdi og i valstyret.

Den kostnaden, som denne lovi fører med seg elles, soleis kostnaden med naudsynleg umfram-hjelp fyr manntalsførarane, naar dei gjer framlegg til maantal, skal vedkomande valsokner svara, men dei fær helvti av utleggi att hjaa rikskassa.

§ 56. Vedkomande departement gjev dei fyresegnerne, som er naudsynlege til aa setja denne lovi i verk; soleis fyresegnerne um formi fyr fullmagterne til stortingsmenn og varamenn.

§ 57. Ifall ikkje strengare straff er sett fyr høvet, skal den straffast med bot, som anten med vilje eller av agtløyse

a. rangt eller uskipeleg innreider og fører eller uforsvarleg gøymer dei bøkerne, listurne eller brevskapi, som er nemnde i denne lovi;

b. ikkje i tide og paa den maaten, som til høyrer, tilstemner, gjev melding um eller innkalling til noko av dei møte, som er fyresagde i denne lovi;

c. ikkje syter fyre, at dei lysingarne, som denne lovi krev, vert skrivne og kunngjorde soleis som til høyrer;

d. naar han sit i valstyret er burte fraa valting eller anna fyresett møte, eller naar han er med i manntalsnemdi er burte fraa møte i den;

e. ikkje, naar han hev forfall, so langt raad er syter fyre, at den, som skal vera i hans stad, fær melding um det i tide;

f. elles vanheld fyresegnerne um dei gjeremaal, som etter denne lovi høyrer honom til.

Dessutan skal den skuldige svara dei utgifterne, som ferdi

hans hev aaleiskome, aa segja um han hev misfare seg med vilje eller av grov agtløyse.

Forser nokon seg tridje gongen paa den maaten, som er nemnd, naar han skal greida dei gjeremaal, som han er sett til etter sitt embætte, si sysle eller sitt umbod, vert han straffa med bot eller med aa tapa si offentlege teneste.

§ 58. Den arbeidsgjevaren eller fyresette, som mot fyresegni i § 36, fyrste leden, meinkar ein veljefør borgar, som er honom undergjeven, fraa aa møta paa valet, vert straffa med bot eller med fengsel upp til 3 maanader.

§ 59. Denne lovi tek til aa gjelda straks. Med det same skal lov um manntal og stortingsval fraa 24 februar 1900 og lov um brigde i og tillegg til nemnde lov fraa 10 mars 1903 halda upp aa gjelda.

Midlertidig utgiver: N. F. Leganger.

Grøndahl & Søns boktrykkeri. Kristiania.